

Efterskolerne

Farvergade 27H, 2. sal
1463 København K
+45 33 12 86 80
www.efterskolerne.dk

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Att. vedtaegter@stukuvn.dk

København d. 27. maj 2025

**Efterskoleforeningen og Foreningen af Frie Fagskoler – høringssvar - høring
over bekendtgørelser om standardvedtægter for frie skoler**

Efterskoleforeningen og Foreningen af Frie Fagskoler takker for muligheden for at afgive høringssvar i forbindelse med udkast til bekendtgørelsen om standardvedtægter for efterskoler og frie fagskoler og bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om tilskud m.v. til efterskoler og frie fagskoler.

Efterskoleforeningen og Foreningen af Frie Fagskoler har følgende bemærkninger:

1. Bekendtgørelse om standardvedtægter for efterskoler og frie fagskoler

§ 2. Vedtægtens indhold

Først og fremmest skal vi beklage, at dispositionen for standardvedtægterne ikke følger den opbygning der var i den tidligere standardvedtægt i tilskudsbekendtgørelsens bilag 1. I den gældende standardvedtægt følger opbygningen af afsnittene i vedtægterne den organisatoriske struktur, der giver mening, når der er tale om en fri kostskole:

- 1) Skolekredsen/repræsentantskabet, der står bag skolens oprettelse og virksomhed, og som er den historiske forudsætning for skolens eksistens.
- 2) Generalforsamlingen/repræsentantskabsmødet, som er skolens øverste myndighed og som bl.a. beslutter vedtægtsændringer og skolens nedlæggelse.
- 3) Bestyrelsens sammensætning, opgaver, ansvar og arbejde.
- 4) Skolens daglige ledelse.

De nye standardvedtægter bytter rundt på rækkefølgen, så det er bestyrelsen, der kommer til at fremstå som det vigtigste organ og skolens øverste ansvarlige. Først nævnes bestyrelsens opgaver, sammensætning, funktionsmåde, funktionsperiode m.v. Derefter nævnes skolens forstander og øvrige personale, og først derefter beskrives skolekreds/repræsentantskab og generalforsamling/repræsentantskabsmødet.

Vi havde gerne set, at ministeriet havde imødekommet vores ønske om at fastholde den nuværende opbygning af standardvedtægten.

2. Standardvedtægterne [bilag 1 og 2]

Ad § 2, stk. x. Skolens formål {og værdigrundlag}

Det har stor betydning for efterskolerne og de frie fagskoler, at skolerne fortsat har mulighed for at skrive skolens eget værdigrundlag og herunder skolens individuelle formål ind i vedtægterne. Den fortsatte frihed, vil vi gerne anerkende.

Ad § 4, pkt. 5 og § 16, stk. 2. Bestyrelsens opgaver m.v.

Vi er også meget tilfredse med, at det fremgår tydeligere af vedtægterne, at bestyrelsen har frihed til at delegerer kompetencen til at ansætte og afskedige mellemledere og lærere og teknisk-administrative medarbejdere (nu under ét defineret som "personale") til forstanderen.

Ad § 10. Bestyrelsens sammensætning, funktionsmåde, funktionsperiode m.v.

Ligeledes vil vi gerne anerkende, at der ikke længere er en antalsmæssig begrænsning på, hvor mange medarbejderrepræsentanter uden stemmeret, der kan deltage i bestyrelsesmøderne.

Ad § 2, stk. 1. Skolens formål

Til gengæld er det med stor beklagelse, at vi undervejs i processen med at standardisere vedtægterne ikke har fundet lydhørhed i ministeriet overfor vores kritik af formuleringen af skolens overordnede formål i standardvedtægterne.

Efterskolernes og frie fagskolars hovedsigte - livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse – nævnes ikke som skolens formål i § 2.

Det er kun et uddrag af § 1 i lov om efterskoler og frie fagskoler, der fremhæves som skolens formål, nemlig bestemmelsen i § 1, stk. 5. om "frihed og folkestyre".

Der står i forslaget til standardvedtægt: [skolens] formål er at tilbyde kurser og undervisning efter lov om efterskoler og frie fagskoler. Skolerne skal efter deres formål og hele deres virke forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse og deres kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Frihed og folkestyre-bestemmelsen er en tilsynsbestemmelse indført i loven i 2019, dels for at skabe parallelitet til de frie grundskoler, der allerede havde bestemmelsen i friskoleloven, og dels for at ministeriet kunne føre tilsyn med hele skolens virke på alle frie skoler i relation til både ansættelser og afskedigelse af medarbejdere, bortvisning af elever, pædagogik, undervisningsmateriale, elevinddragelse mv.

Vi mener, at det er helt centralt, at skolerne – både skolekreds/repræsentantskab, bestyrelse og medarbejdere – i vedtægterne gøres bevidste om, at det fælles værdisæt for alle efterskoler og frie fagskoler er lovens hovedsigte om livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse. Hovedsigtet er det

overordnede formål med skolens virksomhed og ikke kun bestemmelsen om frihed og folkestyre. Vi mener i øvrigt, at bestemmelserne kan rummes inden for hovedsigtet, dels i de tre overordnede begreber om "livsoplysning": oplysning om de store livsspørgsmål, "folkelig oplysning": oplysning om det folkelige fællesskab og "demokratisk dannelse": dannelse af demokratiske medborgere, og når det foldes ud i undertemaer som fx kritisk tænkning, frihed og fællesskab, kommunikation og dialog, respekt, tolerance og samarbejdsevne. For en nærmere udfoldelse af hovedsigtet i relation til efterskoler og frie fagskoler, skal vi henvise til Ove Korsgaards lille pamflet "Efterskolen – broen mellem barn og voksen".

Vi ønsker derfor, at standardvedtægterne enten henviser til hele § 1 i lov om efterskoler og frie fagskoler, for at få hovedsigtet med som skolens formål, eller inddrager hovedsigtet "livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse" i formålet, eller alene har en henvisning til lovens ordlyd: [skolens] formål er at tilbyde kurser og undervisning efter lov om efterskoler og frie fagskoler.

Ministeriets begrundelse for at have frihed- og folkestyrebestemmelsen som skolens formål er, at mens hovedsigtet henviser til det pædagogiske arbejde med eleverne, vedrører frihed og folkestyrebestemmelsen hele skolens virksomhed, og tydeliggør dermed overfor bestyrelsen, hvad der er dens opgaver og ansvar.

Vi mener, at denne ændring er en indholdsmæssig ændring af vedtægterne og dermed i modstrid med lovbemærkningerne til lovændringerne som følge af politisk prioriteret opgavebortfald, hvor der står, at ændringerne udelukkende vil være af teknisk karakter.

Ad § 22, stk. 4. Ændring af skolens vedtægt (bilag 1)

Standardvedtægten giver bestyrelsen kompetence til at ændre skolens vedtægter uden inddragelse af generalforsamling/repræsentantskabsmøde, hvis vedtægten er i uoverensstemmelse med lovgivningens krav, eller for at efterkomme Børne- og Undervisningsministeriets pålæg herom. Generalforsamlingen/repræsentantskabsmødet skal alene orienteres om sådanne vedtægtsændringer.

Vi har svært ved at se, hvorfor der er behov for, at vedtægterne giver bestyrelsen kompetence til at sætte skolens normale demokratiske godkendelsesprocedurer ud af kraft. Og vi mener, at denne ændring ikke bare er af teknisk karakter, men en substantiel ændring af bestyrelsens kompetence.

Der står i vedtægtsbekendtgørelsens § 1, stk. 3, at "skolens bestyrelse har ansvaret for, at skolens vedtægt til enhver tid er i overensstemmelse med lovgivningen, og skal i tilfælde af uoverensstemmelse mellem lovgivningen og vedtægtens ordlyd følge lovgivningen og uden ugrundet ophold bringe vedtægten i

overensstemmelse hermed". Denne bestemmelse tolker vi således, at bestyrelsen hurtigst muligt skal sørge for at få indkaldt til ekstraordinær generalforsamling eller repræsentantskabsmøde med det vedtægtsbestemte varsel, og med generalforsamlingen/repræsentantskabets godkendelse få vedtægterne bragt i overensstemmelse med lovgivningen.

Af tilskudsbekendtgørelsens § 7, stk. 3 fremgår det i øvrigt, at "Skolens bestyrelse er ansvarlig over for styrelsen for, at skolens vedtægt er i overensstemmelse med kravene i lovgivningen. Skolen skal i øvrigt overholde de til enhver tid gældende regler i lov om efterskoler og frie fagskoler uanset eventuelle modstående bestemmelser i skolens vedtægt." Efter de gældende regler i tilskudsbekendtgørelsen kan der således ikke være tvivl om, at loven til enhver tid er hævet over skolens vedtægter.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til Hanne Lautrup, hl@efterskolerne.dk eller Berit Toft Fihl btf@friefagskoler.dk

Med venlig hilsen

Bjarne Lundager Jensen
Direktør, Efterskoleforeningen

Berit Toft Fihl
Sekretariatschef, Foreningen af Frie Fagskoler